

УДК 327(439+477)

DOI: 10.24144/2078-1431.2025.2(35).100–114

**Юрій Мателешко,**

кандидат історичних наук, доцент,  
доцент кафедри міжнародних студій та суспільних комунікацій  
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»  
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5327-8354>

## **«М'ЯКИЙ» ТА «ГОСТРИЙ» ВПЛИВ УГОРЩИНИ НА УКРАЇНУ: МАСШТАБИ, НАПРЯМИ ТА ОСОБЛИВОСТІ**

У статті проаналізовано комплексний гібридний вплив Угорщини на Україну, що спирається на засоби як «м'якої», так і «гострої сили». Досліджуються масштаби, напрями та особливості цього впливу на регіональному (Закарпаття), національному та міжнародному рівнях. З'ясовано, що «м'яка сила» Угорщини реалізується через освітні, культурні та економічні програми, спрямовані головним чином на підтримку угорської меншини в Україні. Водночас «гострий» вплив проявляється у формі політичного тиску, критики української державної політики та антиукраїнської пропаганди. Суттєвим чинником є паспортизація населення Закарпаття, що створює потенційні ризики політичного характеру, включно з посиленням сепаратистських настроїв. Зроблено висновок, що реалізація стратегії Угорщини в Україні має двоякі наслідки: з одного боку, вона сприяє розвитку культурних і гуманітарних зв'язків, з іншого — створює істотні виклики для національної безпеки.

**Ключові слова:** м'яка сила, гостра сила, гібридний вплив, етнополітика, Угорщина, Україна, Закарпаття

*The article analyzes the complex hybrid influence of Hungary on Ukraine, which relies on both soft and sharp power. The scale, directions, and features of this impact are studied at the regional (Transcarpathia), national, and international levels. The theoretical framework is based on the concepts of soft power and sharp power, which explain both the attractive and manipulative mechanisms of Hungary's foreign policy.*

*Hungary's soft power is implemented through educational, cultural, and economic programs aimed at supporting the Hungarian minority in Ukraine. It relies on a strong institutional foundation represented by a vast network of governmental and non-governmental organizations. Education plays a central role, as both school and higher education in Transcarpathia can be obtained exclusively in the Hungarian language. The economic dimension of Hungary's soft power is linked to the development of ethnic businesses and comprehensive financial support for the Hungarian community, extended since 2022 to include Ukrainian refugees.*

*At the same time, Hungary exerts a sharp influence through political pressure, criticism of Ukrainian state policy, and anti-Ukrainian propaganda. A significant factor is the distribution of Hungarian passports in Transcarpathia, which poses potential political risks, including the strengthening of separatist sentiments. At the national*

*level, Hungary's sharp policies generate tensions in relations with Kyiv, while at the international level, they are used to block pro-Ukrainian initiatives within the EU and NATO.*

*The study concludes that Hungary's strategy in Ukraine has a dual nature: on the one hand, it fosters cultural and humanitarian ties; on the other hand, it creates significant challenges to national security. For Ukraine, it is crucial to develop a balanced policy that simultaneously guarantees the rights of national minorities and prevents their instrumentalization as a tool of external pressure.*

**Keywords:** *soft power, hard power, hybrid influence, ethnopolitics, Hungary, Ukraine, Transcarpathia.*

**Постановка проблеми.** «М'яка сила», що базується на привабливості та добровільній участі, для багатьох держав є ефективним засобом реалізації їхніх інтересів та цілей. Країна, яка здійснює власну політику «м'якого» впливу, водночас є об'єктом такого ж впливу інших держав. Не є винятком й Україна, на громадян якої спрямовані ті чи інші дії зарубіжних країн. Серед них особливе місце займає Угорщина, яка, згідно даних агентства Portland, протягом 2016–2019 рр. входила до тридцятки країн-лідерів у світовому рейтингу «м'якої сили», випереджаючи в окремі роки навіть такі великі країни, як Китай та Росія [41]. Провідна консалтингова компанія Brand Finance розмістила Угорщину на 48 місці серед 121 країни у глобальному рейтингу «soft power» 2023 р. [25]. У сучасних умовах, особливо з середини 2010-х рр., Угорщина також активно застосовує інструменти «гострого» впливу на Україну, що позначається на її внутрішній стабільності, етнополітичній стійкості та зовнішньополітичних орієнтирах. З'ясування цілей, засобів, напрямів і специфіки «м'якого» та «гострого» впливів Угорщини дає змогу розробляти оптимальні стратегії поведінки у двосторонніх відносинах України з цією країною ЄС, а також враховувати цей чинник під час формування української національної та безпекової політики.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблема гібридного впливу Угорщини на Україну привертала увагу низки дослідників. Так, Є.Рябінін, проаналізувавши «м'які» чинники, які Угорщина використовує з метою збільшення своєї присутності на Закарпатті, дійшов висновку, що такий екзогенний вплив потенційно може каталізувати етносепаратистський конфлікт в Україні [37]. Ю.Мателешко, поєднавши концепт «soft power» із емпіричними прикладами діяльності угорських урядових і неурядових структур у Закарпатті, спробував системно проаналізувати «м'який» вплив Будапешта на регіональному рівні [2]. Т.Перга розглядає політику Будапешта, що створює загрозу національній безпеці України, як один із гібридних елементів «м'якого приєднання» угорськомовної частини Закарпаття до Угорщини [8]. У статті П.Балога та К.Коваль аналізуються ключові фактори сек'юритизації (розглядається як потенційна загроза) угорської меншини в Україні в останні роки та їх вплив на між-етнічні й міждержавні відносини [21]. Серед головних чинників автори виокремлюють: допомогу з боку Угорщини як спорідненої країни, подвій-

не громадянство, мовну та освітню політику України, а також війну Росії як контекст, що підсилює недовіру. Загалом тема гібридних форм впливу в україно-угорських відносинах, коли «м'які» й «гострі» фактори переплітаються (наприклад, культурні програми + інформаційна пропаганда + політичне лобіювання) ще недостатньо розроблена науковцями.

**Мета дослідження** — з'ясувати масштаби, напрями, особливості та наслідки «м'якого» й «гострого» впливів Угорщини на Україну протягом останнього десятиліття. Теоретичну основу роботи становлять концепти «soft power» та «sharp power». «М'яка сила» означає здатність держави досягати бажаних результатів шляхом привабливості, а не примусу — через культуру, цінності, ідеї, дипломатію та освіту. Вона формує позитивний імідж і добровільну згоду інших діяти у бажаному напрямі. Натомість «гостра сила» базується на маніпулятивному використанні інформації, дезінформації та пропаганди для впливу, підризу довіри й контролю над інформаційним простором інших країн [42].

**Виклад основного матеріалу.** Оскільки «м'яка сила» базується на привабливості (цінностей, культури, зовнішньої політики тощо), усталений імідж розвиненого Заходу дає значні можливості для успішної політики «soft power». Крім того, через прозахідний (євроінтеграційний) зовнішньополітичний курс України, який вона обрала з 1991 р., «м'який» вплив країн Заходу мав сприятливий ґрунт для проникнення в українське суспільство. Тому Угорщина, яка здійснила демократичні реформи, побудувала ліберальну ринкову економіку та відносно швидко інтегрувалася в НАТО та ЄС, стала для українців досить привабливою країною.

Політика «м'якого» впливу Угорщини базується на міцній та розгалуженій інституційній основі у вигляді державних і недержавних установ та організацій. Однією з головних урядових інституцій є Міністерство зовнішньої економіки та закордонних справ, у структурі якого функціонують Державний секретаріат з питань культурної та освітньої дипломатії, а також департамент економічної дипломатії та департамент комунікацій і публічної дипломатії [29]. В системі згаданого міністерства також діє Інститут Балашші, що просуває угорську мову та культуру за кордоном (однак в Україні відсутнє його представництво). Також у структурі державних установ функціонує низка органів, які займаються підтримкою угорської національної меншини за кордоном: Державний секретаріат з питань національної політики (у складі Міністерства зовнішньої економіки та закордонних справ), Парламентська комісія з питань національної єдності (у складі Державних зборів), Міжвідомча комісія з питань національної політики (координаційний орган при уряді Угорщини), Форум угорських депутатів Карпатського басейну (дорадчий орган при парламенті), Угорські постійні збори (дорадчий орган при уряді) тощо [3, с. 57–58].

Окрім згаданих інституцій, суб'єктами «м'якого» впливу Угорщини є:

1) дипломатичні установи (Посольство Угорщини в Україні, угорські консульства в Ужгороді та Берегові);

2) благодійні фонди (Фонд Бетлен Габора, Закарпатський центр економічного розвитку «Еган Еде» та ін.), що фінансуються урядом Угорщини;

3) національні політичні партії, як загальноугорські (Фідес, Йоббік), так й українські угорські («КМКС» Партія угорців України, Демократична партія угорців України);

4) громадські організації національних меншин (Товариство угорської культури Закарпаття (ТУКЗ-КМКС), Демократична спілка угорців України (ДСУУ), Форум угорських організацій Закарпаття, Товариство угорської творчої інтелігенції Закарпаття, Закарпатське угорськомовне педагогічне товариство та ін.);

5) загальноосвітні та вищі навчальні заклади (мережа шкіл з угорською мовою навчання, Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці ІІ);

6) засоби масової інформації (друковані ЗМІ, інтернет-медіа, теле- та радіопрограми) [31, с. 265].

Можна виокремити декілька головних цілей «м'якого» впливу Угорщини в Україні:

1) формування позитивного іміджу країни серед українських громадян;

2) поширення власних політичних і культурних цінностей;

3) створення умов для трудової та освітньої міграції українського населення в Угорщину;

4) підтримка угорської національної меншини (як невід'ємної частини «світової угорської спільноти»), що компактно проживає на території України.

На відміну від більшості країн, які застосовують свою «soft power» в Україні, «м'який» вплив Угорщини тісно пов'язаний з підтримкою представників своєї нації за кордоном. Розвиток національної ідентичності закордонних угорців, захист їхніх прав і благополуччя є одним із головних завдань державної політики, що закріплено в Конституції країни [30]. У зв'язку з цим угорська «м'яка сила» в Україні має досить чіткі географічні рамки, які здебільшого обмежуються територією Закарпаття, де компактно проживає угорська національна меншина (близько 150 тис. осіб згідно останнього перепису населення; сьогодні, за неофіційними даними, — значно менше).

Стратегічною метою Будапешта є надання подвійного громадянства та автономії (принаймні національно-культурної) закарпатським угорцям, про що неодноразово заявляли перші особи держави, зокрема прем'єр-міністр В.Орбан [32]. Угорський віце-прем'єр Ж.Шем'єн у 2017 р. зауважив, що «виживання угорців, які проживають за кордоном, залежить від того, чи зможуть вони досягти успіху, рухаючись в напрямі досягнення автономії» [38]. У цьому контексті слід зазначити, що навіть діяльність деяких угорських громадських організацій іноді набуває політичного характеру. Так, у березні 2014 р. понад 40 неурядових організацій почали збір підписів для звернення до Верховної Ради щодо «забезпечення культурної та регіональної автономії» для угорців України [2, с. 159–160].

Серед головних сфер «м'якої сили» Угорщини в Україні можна виокремити інформаційну, освітню та економічну.

Головним завданням інформаційного «м'якого» впливу є створення та поширення привабливого іміджу Угорщини через ЗМІ (пресу, телебачення, радіо, Інтернет). Слід зазначити, що, крім угорськомовних ресурсів, позитивний імідж країни просувають також деякі українськомовні медіа, наприклад, пов'язаний з ТУКЗ-КМКС «Карпатський об'єктив», який доступний в друкованому та електронному форматах. Як впливає з кількісного аналізу 500 останніх статей вебсайту видання [1], угорська проблематика в цьому регіональному ЗМІ є одним із ключових напрямів, що формує близько 22% контенту. Вона включає матеріали, пов'язані з КМКС, угорською освітою, гуманітарною допомогою, історією, національним питанням тощо. Найбільша концентрація таких матеріалів — у рубриках «Життя» та «Історія» (там частка сягає 30–35%). У «Політиці» — близько 20%. Угорщина та угорці в «Карпатському об'єктиві» найчастіше згадуються у позитивному (55–60%) або нейтральному (35–40%) контекстах (разом 90–100%). У матеріалах видання формується образ Угорщини як дружньої сусідньої держави та надійного партнера Закарпаття. Вона постає передусім у ролі мецената й захисника угорської громади, що забезпечує підтримку освіти, культури, церков та надає гуманітарну допомогу. Публікації підкреслюють історичну та культурну спорідненість Закарпаття з Угорщиною, яка є невід'ємним елементом багатонаціональної ідентичності краю. Конфліктні теми з україно-угорських відносин тут є поодинокими, тому загальний образ Угорщини у цьому медіа є переважно позитивно-нейтральним, з акцентом на близькості й партнерстві [1].

Особливе місце серед засобів «м'якого» впливу займає сфера освіти, оскільки держава-спонсор може ефективно використовувати інтелектуальні ресурси іноземних країн у власних інтересах. Угорщина ніколи не була серед лідерів за кількістю українських студентів, які навчаються за кордоном. Наприклад, у 2018 р. у цій країні здобували освіту близько 1,2 тис. переважно угорськомовних громадян України [40] (для порівняння: у 2019 р. з 77,6 тис. українських студентів за кордоном 26,9 тис. навчалося в Польщі [6]). Водночас «м'який» освітній вплив Будапешта значно посилюється тим, що вищу освіту угорською мовою можна здобути безпосередньо в Україні, зокрема в Українсько-угорському навчально-науковому інституті Ужгородського національного університету та Закарпатському угорському університеті ім. Ференца Ракоці II (до жовтня 2025 р. — інститут) в Берегові, який через різні грантові та програмні механізми фінансується урядом сусідньої держави. Наприклад, у 2013 р. Будапешт надав допомогу у розмірі півмільярда форинтів (близько 1,7 млн євро) для ремонту/реконструкції та забезпечення діяльності цього закладу [23]. Угорський уряд надав інституту та його підрозділам 450 млн форинтів як додаткову підтримку на операційну діяльність у 2022 р. [17]. Важливою частиною «м'якої» освітньої дипломатії Інституту Ракоці є організація безкоштовних курсів із вивчення угорської мови, які в 2016 р. були відкриті у 52 населених пунктах Закарпаття [9]. Через кілька років на базі закладу відкрилися курси української мови, що свідчить про прагнення Інституту виконувати функцію мовного мосту між українською та угорською гро-

мадами, одночасно задовольняючи двосторонній попит: угорськомовні мешканці області бажають поліпшити українську, а україномовні — вивчити угорську (для спілкування, навчання, роботи тощо). Пік цієї активності припав на 2021 р. — 3662 особи розпочали 100-годинні заняття з української та угорської мов (302 групи в 72 населених пунктах) [19], що можна вважати масштабним регіональним проектом. З 2022 р. фіксується суттєве зменшення кількості учасників курсів.

Зсередини угорську «soft power» в Україні також зміцнюють заклади загальної освіти. Так, у 2020–2021 навчальному році в Закарпатській області діяли 73 школи (з них 6 — приватні) з винятково угорською мовою навчання. Крім того, в області в цей час функціонувало 27 закладів загальної середньої освіти з класами навчання угорською та українською мовами. Для порівняння: в Україні є тільки 4 школи з польською мовою навчання та 2 — з українською та польською мовами [7]. Функціонування чималої кількості шкіл з винятково угорською мовою навчання, разом з іншими факторами, призвело до того, що десятки тисяч українських громадян не володіють державною мовою (це засвідчують й результати ЗНО). Спроба України вирішити цю проблему шляхом прийняття в 2017 р. закону про освіту, в якому передбачено навчання дітей національних меншин українською мовою з 5 класу, викликала жорстку реакцію Угорщини, яка у відповідь почала блокувати засідання Комісії Україна–НАТО [2, с. 161]. Слід додати, що після початку повномасштабної війни зросла кількість українських школярів у самій Угорщині, що відкрила доступ до державної освіти для дітей-переселенців. За урядовими даними, станом на січень 2025 р. понад 5100 учнів з України навчалися у школах Угорщини [26].

Різновидом «м'якого» впливу можна вважати програми фінансово-економічної підтримки. Угорщина вибудувала сталу, інституційно оформлену систему допомоги закарпатським угорцям. Усі програми реалізуються в рамках стратегії зміцнення зв'язків з угорськими громадами за межами країни та збереження їхньої національної ідентичності. Одним із головних державних інструментів підтримки закордонних угорців є Фонд Бетлен Габора [22], який щороку розподіляє десятки мільярдів форинтів (у 2023 р. — понад 80 млрд) між отримувачами (громадські організації, освітні установи, релігійні громади, муніципалітети та ін.) у сусідніх державах, зокрема в Україні (Закарпатті).

Основними напрямками економічної підтримки Угорщини є: соціальна допомога (доплати педагогам, харчування дітей тощо), інфраструктурні інвестиції (реконструкція культурних, освітніх і релігійних об'єктів), підтримка малого бізнесу та сільського господарства (гранти для підприємців і фермерів), а також сфери культури та ЗМІ.

Спеціально для Закарпаття була розроблена програма «План Егана». Її бюджет на 2016–2018 рр. становив 32 млрд форинтів (близько 104 млн євро), що були виділені угорським урядом на розвиток малого та середнього підприємництва, сільського господарства, а також туризму в регіоні [15]. До середини 2020 р. для участі в тендерах заявки подали 5600 підприємців аграрної та туристичної галузей на загальну суму 14 млрд форинтів [10].

З моменту початку повномасштабного вторгнення РФ Угорщина надала Україні досить значну допомогу — майже 100 млрд форинтів (~ 240 млн євро) станом на листопад 2024 р. [39]. Підтримка є комплексною: вона включає не лише постачання продуктів, одягу та медикаментів, але й забезпечення всім необхідним біженців (житлом, освітою, медичним і соціальним супроводом). Станом на середину 2024 р. загальна кількість українських біженців, зафіксована в Угорщині, становила понад 60000 осіб. З них близько 35500 мали статус тимчасового захисту, а понад 22000 отримали посвідки на проживання [36]. Значна частина допомоги має регіональну спрямованість (Закарпаття), зокрема через реалізацію проєкту «Bridge for Transcarpathia».

Угорщина, як і більшість європейських держав, зацікавлена у формуванні резерву трудових та інтелектуальних ресурсів, які могли б компенсувати нестачу кадрів у різних галузях економіки країни, чисельність населення якої зменшується. З одного боку, Угорщина, як країна з відносно розвинутою та інтегрованою в ЄС економікою, є привабливою для українських трудових мігрантів. З іншого боку, труднощі, пов'язані з вивченням угорської мови, є істотною перепорою для влаштування українців на роботу в сусідній державі, куди мігрує переважно угорськомовне населення Закарпаття. В 2010–2012 рр. в Угорщині працювало 1,9% українських трудових мігрантів (для порівняння: в Росії — 43,2%, Польщі — 14,3%, Італії — 13,2%, Чехії — 12,9%) [4, с. 43], а в 2017 р. — 1,3% (тоді як в Польщі — 38,9%, Росії — 26,3%) [5, с. 8]. За даними Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (грудень 2024 р.), після 24 лютого 2022 р. приблизно 19000 громадян України отримали посвідки на проживання переважно для роботи в Угорщині [20].

Паралельно з «м'якою силою» Будапешт застосовує інструменти «гострого» впливу, що мають конфліктний характер: 1) політичний тиск: блокування європейських та євроатлантичних ініціатив України, зокрема через мовне питання та освітню реформу; 2) паспортизація: масова видача угорських паспортів мешканцям Закарпаття, що створює ризики подвійної лояльності; 3) інформаційний вплив: поширення через ЗМІ та соцмережі наративів, які, зокрема, підкреслюють «дискримінацію угорців» в Україні.

Цілеспрямована та системна паспортизація населення України знаходиться на межі «м'якого» та «гострого» впливу Угорщини. Цей процес значно прискорили поправки до закону про громадянство, які набули чинності 1 січня 2011 р. Вони значно спростили та полегшили умови отримання угорського паспорта: спрощена натуралізація застосовувалася до всіх, хто може підтвердити знання угорської мови та надати докази угорського походження [18]. На практиці це означало, що кожен корінний закарпатець (зокрема етнічний українець), чий предки жили в одній з угорських держав, може отримати громадянство сусідньої держави. Але головним стимулом для набуття громадянства Угорщини були не стільки спрощені умови його отримання, скільки ті широкі можливості, які відкривав угорський закордонний паспорт *Útlevel*. Останній стабільно посідав високу сходинку у світовому рейтингу сили паспортів і давав його власнику право

безвізової поїздки до США та Великої Британії, вільного працевлаштування у більшості країн ЄС, оформлення офіційної прописки в Угорщині з метою отримання соціальних виплат, голосування на угорських виборах тощо [13]. Масовій паспортизації також сприяла специфіка українського законодавства, яке прямо не забороняє наявність громадянства іншої держави.

Можна припустити, що важливу роль у безпосередній реалізації політики поширення угорського громадянства відігравали розміщені на території Закарпаття консульські установи. Так, 19 вересня 2018 р. Укрінформ показав відео, таємно зняте в консульстві Угорщини у Берегові, на якому громадяни України присягають на вірність сусідньої держави. Причому процедура прийняття громадянства супроводжується інструкцією від угорських дипломатів не повідомляти про це українській владі [14]. Цей інцидент спровокував політичний скандал, у результаті якого були вислані угорський (з Берегова) та український (з Будапешта) дипломати. Ймовірно, що згадані події не мали одиничного характеру, а були частиною добре налагодженої системи поширення угорського громадянства серед зарубіжного населення. Процесу паспортизації також посприяла організація згаданим Інститутом Ракоці розгалуженої мережі курсів угорської мови на Закарпатті.

Приблизне уявлення про масштаби паспортизації можна сформулювати на основі заяв посадовців двох країн. Так, представник угорського уряду А.Потапі повідомляв, що станом на лютий 2015 р. громадянство Угорщини за спрощеною процедурою отримали майже 94 тис. закарпатців [13]. Заступник глави МЗС України В.Боднар заявив, що до червня 2017 р. Угорщина роздала на Закарпатті понад 100 тис. паспортів [16]. Наявність цих документів фіксують у державних чиновників (яким закон прямо забороняє мати іноземне громадянство) та представників органів місцевого самоврядування. Так, у 2016 р. був звільнений з посади начальника управління освіти, молоді та спорту Берегівської РДА В.Лендел, який під час перебування на державній службі отримав громадянство Угорщини. За неофіційними даними, через наявність подвійного громадянства у 2017 р. подав у відставку заступник мера Чопа О.Балог. [2, с. 163].

На тлі висвітлення в ЗМІ різноманітних заходів підтримки закордонних угорців, нерідко відбувається жорстка («гостра») критика українських реалій, зокрема з боку високопосадовців Будапешта.

Критика української влади посилилася після ухвалення в Україні освітнього закону 2017 р., який зменшував обсяг навчання мовами національних меншин. Угорські представники називали закон «ударом по правах національних меншин» і говорили про «принципову відповідь» від Будапешта. Після повномасштабного вторгнення РФ 2022 р. уряд Орбана зайняв позицію відмови від участі в конфлікті, наголошуючи, що «ми не хочемо помирати за Україну» (через побоювання ескалації, безпеку угорців тощо) та блокував/гальмував певні європейські ініціативи допомоги Україні, а також антиросійські санкції. Міністр Сійярто та інші угорські посадовці часто мотивували це економічною/енергетичною аргументацією.

єю, але дії Будапешта в українських та європейських медіа часто інтерпретувалися як недружні/антиукраїнські, що підіграють інтересам Росії. Риторика високопосадовців Угорщини формує через ЗМІ образ України як слабкої, залежної від Заходу країни, в якій порушуються права національних меншин (передусім мовні та освітні права угорців), та яка є джерелом потенційних матеріальних і людських втрат для Угорщини через можливість бути втягнуеною у воєнний конфлікт. [27; 34; 35].

Антиукраїнська риторика лунала також з боку деяких місцевих представників угорської громади. Так, у жовтні 2018 р. ректорка Інституту Ракоці І.Орос, перебуваючи в Будапешті, заявила, що угорців в Україні утискають комуністично-фашистськими методами (шляхом руйнування меморіальних дошок, історичних пам'ятників, утисків угорської мови, заборони подвійного громадянства тощо) [11]. Тема «ущемлення прав» часто присутня в риториці лідера КМКС Л.Брензовича, який регулярно підкреслює, що українські закони та політика «звужують» права угорської громади, особливо в освітній сфері [28].

Наявність антиукраїнських наративів фіксується навіть на деяких загальнодоступних освітніх ресурсах мережі Інтернет, зокрема в підручнику з географії для 8 класу, де зображене символічне «роздирання» України представниками США, ЄС та РФ [24]. Слід зазначити, що сайт, де розміщений цей матеріал, належить угорському державному видавництву, що відповідає за створення та публікацію навчальних матеріалів відповідно до національної освітньої програми.

Слід підкреслити, що через ЗМІ (перш за все угорські та українські) доволі часто поширюються ідеї владних кіл Будапешта, що збігаються із позицією Росії та шкодять іміджу України (порушення прав національних меншин, тотальна українізація, неможливість інтеграції країни до ЄС та НАТО, недовіра західних антиросійських санкцій тощо). Офіційна риторика Будапешта часто розцінюється як така, що не відповідає інтересам України та є проросійською, що відображається у громадській думці. Так, за результатами дослідження, проведеного соціологічною компанією Active Group спільно з інформаційно-аналітичним центром Experts Club у квітні 2025 р., 56% українців негативно ставляться до Угорщини, що є своєрідним негативним рекордом [12]. Водночас, за даними аналітичного центру Pew Research [33], 27% населення Угорщини вважає Україну загрозою (другою після Росії), а три чверті угорців не довіряють діям Президента Зеленського у міжнародних справах. Прихильники правлячої партії «Фідес» особливо схильні вважати Україну головною загрозою для Угорщини (45% проти 14% тих, хто її не підтримує).

**Висновки.** Отже, Угорщина застосовує комплексну гібридну стратегію впливу на Україну, що поєднує інструменти «м'якої сили» (освіта, культура, економіка) та «гострої сили» (політичний тиск, паспортизація, інформаційні кампанії). Масштаби цього впливу найбільш відчутні на регіональному рівні, але мають і загальнонаціональні наслідки. Особливістю угорської політики є її системність, спрямованість на довгострокову перспективу та використання етнічного чинника як важеля впливу.

Можна виокремити три рівні впливу Будапешта:

- 1) регіональний — найбільш відчутний на Закарпатті, де переважають «м'які» інструменти впливу;
- 2) національний — характеризується створенням політичної напруги у відносинах з Києвом, зокрема шляхом застосування «гострих» методів;
- 3) міжнародний — використання членства в ЄС і НАТО для блокування проукраїнських ініціатив.

Іншими особливостями угорського впливу є:

- 1) «м'яка сила» Угорщини спирається на міцну інституційну основу у вигляді широкої мережі державних та неурядових установ і організацій;
- 2) «м'який» вплив Будапешта, на відміну від інших країн, має обмежені географічні рамки (переважно територія Закарпаття) і тісно пов'язаний з підтримкою угорської національної меншини, яка є головним об'єктом його дій;

3) специфіка освітньої «м'якої сили» Угорщини полягає в тому, що шкільну та вищу освіту в навчальних закладах України можна здобути винятково угорською мовою;

4) економічна «soft power» Будапешта пов'язана з стимулюванням розвитку «етнічного бізнесу» та комплексною підтримкою угорської громади, а з 2022 р. — також українських біженців;

5) інформаційний вплив Угорщини нерідко межує з «гострою силою», що проявляється у жорсткій критиці різних сфер життя України й навіть у поширенні антиукраїнської пропаганди;

6) окремим проявом угорського гібридного впливу є паспортизація населення Закарпаття, що потенційно несе демографічні, соціально-економічні та національно-політичні загрози (трудова й освітня еміграція, «відтік мізків», формування в окремому регіоні України ідентичності сусідньої держави та пов'язаних із нею сепаратистських настроїв).

Таким чином, Угорщина реалізує комплексну стратегію, що поєднує «м'які» та «гострі» засоби впливу. Це створює як можливості для розвитку культурних і гуманітарних зв'язків між країнами, так і ризики для національної безпеки України. Для Києва важливо виробити збалансовану політику, яка б одночасно гарантувала права національних меншин і запобігала використанню етнічного чинника як інструменту зовнішнього тиску.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Карпатський об'єктив. URL: <https://ko.net.ua/>
2. Мателешко Ю. Політика «м'якої сили» Угорщини на Закарпатті: цілі, суб'єкти, напрями. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2018. Вип. 2(21). С. 154–168. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2018.2\(21\).154-168](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2018.2(21).154-168)
3. Мателешко Ю. «М'яка сила» сусідніх держав в Україні: загальне та особливе. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2021. Вип. 2(27). С. 55–66. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2021.2\(27\).55-66](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2021.2(27).55-66)
4. Міграційний профіль України. 2011–2015. Київ, 2016. 73 с. URL: [https://dmsu.gov.ua/assets/files/mig\\_profil/MP2015.pdf](https://dmsu.gov.ua/assets/files/mig_profil/MP2015.pdf)

5. Міграція в Україні: цифри і факти. MOM. 2019. 20 с. URL: [https://iom.org.ua/sites/default/files/iom-ukraine\\_facts-ukr\\_2019.pdf](https://iom.org.ua/sites/default/files/iom-ukraine_facts-ukr_2019.pdf)
6. Міграція в Україні: цифри і факти. MOM. 2021. 24 с. URL: [https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/migration\\_in\\_ukraine\\_facts\\_and\\_figures\\_2021-ukr\\_web.pdf](https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/migration_in_ukraine_facts_and_figures_2021-ukr_web.pdf)
7. МОН підрахувало, скільки шкіл навчають мовами національних меншин. *Нова українська школа (НУШ)*. 24.09.2021. URL: <https://nus.org.ua/news/mon-pidrahuvalo-skilky-shkil-navchayut-movamy-natsionalnyh-menshyn/>
8. Перга Т. Відносини Угорщини з сусідніми країнами у XX — на початку XXI ст. *Проблеми всесвітньої історії*. 2021. № 3(15). С. 74–91. DOI: <http://doi.org/10.46869/2707-6776-2021-15-3>
9. Програма вивчення угорської мови на Закарпатті користується великим успіхом. *Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II*. 15.12.2016. URL: <http://kmf.uz.ua/uk/prohrama-vyvchennya-uhorskoyi-movy-na-zakarpatti-korystuyetsya-velykym-uspikhom/>
10. Програма економічного розвитку Егана Еде на Закарпатті працює. *Карпатський об'єктив*. 24.06.2020. URL: <https://life.ko.net.ua/?p=103418>
11. Промова Ілдікі Орос у Будапешті в рамках відзначення річниці антирадянської революції 1956 року. *Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II*. 26.10.2018. URL: <https://kmf.uz.ua/uk/novini/promova-ildiki-oros-u-budapeshti-v-ramk/>
12. Ставлення українців до країн світу: результати дослідження громадської думки (квітень 2025 р.). URL: [https://expertsclub.eu/wp-content/uploads/2025/04/stavlennya-do-kra%D1%97n\\_04\\_22025.pdf](https://expertsclub.eu/wp-content/uploads/2025/04/stavlennya-do-kra%D1%97n_04_22025.pdf)
13. Тужанський Д. 100 тисяч вірних Угорщині: історія та приховані деталі паспортного скандалу на Закарпатті. *Європейська правда*. 20.09.2018. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/09/20/7087153/>
14. У Береговому українцям видають угорські паспорти під присягу та шампанське. *Укрінформ*. 19.09.2018. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2541093-u-beregovomu-ukraincam-vidaut-ugorski-pasporti-pid-klatvu-ta-sampanske.html>
15. «Угорське» Закарпаття: реалістичні передчуття чи перебільшені очікування. *Західний інформаційний фронт*. 27.05.2017. URL: <https://zahidfront.com.ua/news/Ugorske-Zakarpattya-realistichni-peredchuttya-chi-perebilsheni-ochikuvannya.html>
16. Угорщина роздала на Закарпатті понад 100 тисяч паспортів до введення безвізового режиму України з ЄС, — заступник глави МЗС Боднар. *Цензор.НЕТ*. 21.04.2018. URL: <https://ua.censor.net.ua/n3062581>
17. 1664/2022. (XII.22.) Korm. Határozat. URL: <https://njt.hu/jogszabaly/2022-1664-30-22>
18. 2010. évi XLIV. Törvény a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény módosításáról. URL: <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000044.TV>
19. A főiskola történetéből. 2021. II. *Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Egyetem*. URL: <https://kme.org.ua/hu/a-foiskola-tortenetebol/2021-2/>
20. A Guide for Employers in Hungary. *UNHCR*. 2025. URL: <https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2025/04/A-guide-for-employers-in-Hungary-1.pdf>
21. Balogh P., Kovály K. Small but Salient: The Securitization of Ukraine's Ethnic Hungarian Minority. *Nationalities Papers*. 2025. Vol. 53(4). Pp. 798–821. DOI: <https://doi.org/10.1017/nps.2024.51>

22. Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. URL: <https://bgazrt.hu/>
23. Félmilliárdos költségvetési támogatás a beregszászi magyar főiskolának. *BOON*. 2013.03.30. URL: <https://www.boon.hu/nagyvilag/2013/03/felmilliardos-koltsegvetesi-tamogat-as-a-beregszaszi-magyar-foiskolanak>
24. Földrajz 8. IV. A szomszéd országok és Közép-Európa. 4. Ukrajna és Szlovákia földrajza. URL: [https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/foldrajz\\_8/lecke\\_04\\_004](https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/foldrajz_8/lecke_04_004)
25. Global Soft Power Index 2023. *Brandirectory*. URL: <https://brandirectory.com/softpower/>
26. Government Expands Education for Ukrainian Refugee Children. *Hungary today*. 2025.01.14. URL: <https://hungarytoday.hu/government-expands-education-for-ukrainian-refugee-children/>
27. Hungary FM: Government Has Been Defending the Rights of Hungarians in Transcarpathia for Ten Years. *Magyar Nemzet*. 2025.05.13. URL: <https://magyarnemzet.hu/english/2025/05/masolat-szijjarto-peter-a-magyar-kormany-tiz-eve-kiall-a-karpataljai-magyarok-jogaiert>
28. KMKSZ. URL: <https://kmksz.com.ua>
29. Külgazdasági és Külügyminisztérium. *Magyarország Kormánya*. URL: <https://kormany.hu/kulgaszdasagi-es-kulugyminiszterium>
30. Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.). URL: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv>
31. Mateleshko Yu. Poland's and Hungary's soft impacts on Ukraine: common and distinguishing characteristics. *Scientific Journal of Polonia University*. 2023. Vol. 58(3). Pp. 263–268. DOI: <https://doi.org/10.23856/5837>
32. Orbán to Ukraine: give Hungarians autonomy. *Politico*. 2014.05.15. URL: <https://www.politico.eu/article/orban-to-ukraine-give-hungarians-autonomy/>
33. People in Many Countries Consider the U.S. an Important Ally; Others See It as a Top Threat. *Pew Research Center*. 2025.07.08. URL: <https://www.pewresearch.org/global/2025/07/08/people-in-many-countries-consider-the-u-s-an-important-ally-others-see-it-as-a-top-threat/>
34. PM Orbán: Ukraine would not last a day without the West. *About Hungary*. 2025.06.16. URL: <https://abouthungary.hu/news-in-brief/pm-orban-ukraine-would-not-last-a-day-without-the-west>
35. PM Orbán: We do not want to shed blood for Ukraine, we will not go to war. *About Hungary*. 2024.06.03. URL: <https://abouthungary.hu/news-in-brief/pm-orban-we-do-not-want-to-shed-blood-for-ukraine-we-will-not-go-to-war>
36. Regional Refugee Response for the Ukraine Situation. Hungary. January — June 2024. *UNHCR*. URL: <https://data.unhcr.org/en/documents/download/110438>
37. Ryabinin Ye. Hungarian Exogenous Influence on the Separatism Movement in Transcarpathian Region. *Strategic Priorities*. 2018. No. 1(46). Pp. 79–83.
38. Semjén: Az autonómia nemcsak cél, jövőkép is. *Hír TV*. 2017.03.21. URL: [https://hirtv.hu/ahirtvhirei\\_adattar/semjen-az-autonomia-nemcsak-cel-hanem-jovokep-is-1391076](https://hirtv.hu/ahirtvhirei_adattar/semjen-az-autonomia-nemcsak-cel-hanem-jovokep-is-1391076)
39. State Secretary: Hungary has provided 98.5 billion HUF to Ukraine since start of war. *About Hungary*. 2024.11.25. URL: <https://abouthungary.hu/news-in-brief/state-secretary-hungary-has-provided-98-5-billion-huf-to-ukraine-since-start-of-war>
40. Szabo M. Ukrainian Students in Hungary: Policies of Engagement, Integration, Students' Motivation and Plans. *Cedos*. 2018.12.19. URL: <https://cedos.org.ua/en/>

researches/ukrainski-studenty-v-uhorshchyni-polityky-zaluchennia-intehratsii-ta-motyvatsiia-i-plany-studentiv/

41. The Soft Power 30. Overall Ranking by Portland. URL: <https://softpower30.com/>
42. Walker C., Ludwig J. From 'Soft Power' to 'Sharp Power': Rising Authoritarian Influence in the Democratic World. *National Endowment for Democracy*. 2017. URL: <https://www.ned.org/wp-content/uploads/2017/12/Introduction-Sharp-Power-Rising-Authoritarian-Influence.pdf>

## REFERENCES

1. Karpatskyi obiektyv. Retrieved from <https://ko.net.ua/> [in Ukrainian].
2. Mateleshko, Yu. (2018). Polityka «miakoi syly» Uhorshchyny na Zakarpatti: tsili, subiekty, napriamy [Hungary's «soft power» policy in Transcarpathia: goals, subjects, directions]. *Heopolityka Ukrainy: istoriia i suchasnist — Geopolitics of Ukraine: history and modernity*, 2(21), 154–168. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2018.2\(21\).154-168](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2018.2(21).154-168) [in Ukrainian].
3. Mateleshko, Yu. (2021). «Miaka syla» susidnikh derzhav v Ukraini: zahalne ta osoblyve [Soft power of neighboring states in Ukraine: general and special]. *Heopolityka Ukrainy: istoriia i suchasnist — Geopolitics of Ukraine: history and modernity*, 2(27), 55–66. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2021.2\(27\).55-66](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2021.2(27).55-66) [in Ukrainian].
4. *Mihratsiynyi profil Ukrainy. 2011–2015 [Migration profile of Ukraine. 2011–2015]*. (2016). Kyiv. Retrieved from [https://dmsu.gov.ua/assets/files/mig\\_profil/MP2015.pdf](https://dmsu.gov.ua/assets/files/mig_profil/MP2015.pdf) [in Ukrainian].
5. *Mihratsiia v Ukraini: tsyfry i fakty. MOM [Migration in Ukraine: figures and facts. IOM]*. (2019). Retrieved from [https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/iom-ukraine\\_facts-ukr\\_2019.pdf](https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/iom-ukraine_facts-ukr_2019.pdf) [in Ukrainian].
6. *Mihratsiia v Ukraini: tsyfry i fakty. MOM [Migration in Ukraine: figures and facts. IOM]*. (2021). Retrieved from [https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/migration\\_in\\_ukraine\\_facts\\_and\\_figures\\_2021-ukr\\_web.pdf](https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/migration_in_ukraine_facts_and_figures_2021-ukr_web.pdf) [in Ukrainian].
7. MON pidrakhvalo, skilky shkil navchaiut movamy natsionalnykh menshyn [The Ministry of Education and Science has calculated how many schools teach in the national minorities' languages]. (2021). Retrieved from <https://nus.org.ua/news/mon-pidrahuvalo-skilky-shkil-navchayut-movamy-natsionalnyh-menshyn/> [in Ukrainian].
8. Perga, T. (2021). Vidnosyny Uhorshchyny z susidnimy krainamy u XX — na pochatku XXI st. [Hungary Relations with Neighboring Countries in the XX — early XXI]. *Problemy vsesvitnoi istorii — Problems of World History*, 3(15), 74–91. DOI: <http://doi.org/10.46869/2707-6776-2021-15-3> [in Ukrainian].
9. Prohrama vyvchennia uhorskoï movy na Zakarpatti korystuietsia velykym uspikhom [The Hungarian language learning program in Transcarpathia is enjoying great success]. (2016). Retrieved from <http://kmf.uz.ua/uk/prohrama-vyvchennya-uhorskoyi-movy-na-zakarpatti-korystuyetsya-velykym-uspikom/> [in Ukrainian].
10. Prohrama ekonomichnoho rozvytku Ehana Ede na Zakarpatti pratsiuie [Egan Ede's economic development program in Transcarpathia is working]. (2020). Retrieved from <https://life.ko.net.ua/?p=103418> [in Ukrainian].
11. Promova Ildiky Oros u Budapeshti v ramkakh vidznachennia richnytsi antyradianskoi revoliutsii 1956 roku [Speech by Ildika Orosz in Budapest as part of the commemoration of the anniversary of the 1956 anti-Soviet revolution]. (2018). Retrieved from <https://kmf.uz.ua/uk/novini/promova-ildiki-oros-u-budapeshti-v-ramk/> [in Ukrainian].

12. *Stavlennia ukraintsiv do krain svitu: rezultaty doslidzhennia hromadskoi dumky (kviten 2025 r.)* [Attitudes of Ukrainians towards countries of the world: results of a public opinion survey (April 2025)]. Retrieved from [https://expertsclub.eu/wp-content/uploads/2025/04/stavlennya-do-kra%D1%97n\\_04\\_22025.pdf](https://expertsclub.eu/wp-content/uploads/2025/04/stavlennya-do-kra%D1%97n_04_22025.pdf) [in Ukrainian].
13. Tuzhanskyi, D. (2018). 100 tysiach virnykh Uhorschchyni: istoriia ta prykhovani detali pasportnoho skandalu na Zakarpatti [100 thousand faithfuls to Hungary: the history and hidden details of the passport scandal in Transcarpathia]. Retrieved from <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2018/09/20/7087153/> [in Ukrainian].
14. U Berehovomu ukraintsiam vydaiut uhorski pasporty pid prysiahu ta shampanske [In Berehove, Ukrainians are issued Hungarian passports under oath and champagne]. (2018). Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/2541093-u-beregovomu-ukraincam-vidaut-ugorski-pasporti-pid-kladvu-ta-sampanske.html> [in Ukrainian].
15. «Uhorske» Zakarpattia: realistychni peredchuttia chy perebilsheni ochikuvannia [«Hungarian» Transcarpathia: realistic presentiments or exaggerated expectations]. (2017). Retrieved from <https://zahidfront.com.ua/news/Ugorske-Zakarpattya-realistichni-peredchuttia-chi-perebilsheni-ochikuvannia.html> [in Ukrainian].
16. Uhorschchyna rozdala na Zakarpatti ponad 100 tysiach pasportiv do vvedennia bezvizovoho rezhymu Ukrainy z YeS, — zastupnyk hlavy MZS Bodnar [Hungary distributed over 100,000 passports in Transcarpathia before the introduction of a visa-free regime between Ukraine and the EU, — Deputy Foreign Minister Bodnar]. (2018). Retrieved from <https://ua.censor.net.ua/n3062581> [in Ukrainian].
17. 1664/2022. (XII.22.) Korm. Határozat. Retrieved from <https://njt.hu/jogszabaly/2022-1664-30-22> [in Hungarian].
18. 2010. évi XLIV. Törvény a magyar állampolgárságról szóló 1993. évi LV. törvény módosításáról. Retrieved from <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1000044.TV> [in Hungarian].
19. A főiskola történetéből. 2021. Retrieved from <https://kme.org.ua/hu/a-foiskola-tortenetebol/2021-2/> [in Hungarian].
20. *A Guide for Employers in Hungary*. (2025). Retrieved from <https://www.unhcr.org/hu/wp-content/uploads/sites/21/2025/04/A-guide-for-employers-in-Hungary-1.pdf> [in English].
21. Balogh, P., & Kovály, K. (2025). Small but Salient: The Securitization of Ukraine's Ethnic Hungarian Minority. *Nationalities Papers*, 53(4), 798–821. DOI: <https://doi.org/10.1017/nps.2024.51> [in English].
22. Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. Retrieved from <https://bgazrt.hu/> [in Hungarian].
23. Félmilliárdos költségvetési támogatás a beregszászi magyar főiskolának. (2013). Retrieved from <https://www.boon.hu/nagyvilag/2013/03/felmilliardos-koltsegetesi-tamogat-as-a-beregszaszi-magyar-foiskolanak> [in Hungarian].
24. Földrajz 8. IV. A szomszéd országok és Közép-Európa. 4. Ukrajna és Szlovákia földrajza. Retrieved from [https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/foldrajz\\_8/lecke\\_04\\_004](https://nat2012.nkp.hu/tankonyv/foldrajz_8/lecke_04_004) [in Hungarian].
25. Global Soft Power Index 2023. Retrieved from <https://brandirectory.com/softpower/> [in English].
26. Government Expands Education for Ukrainian Refugee Children. (2025). Retrieved from <https://hungarytoday.hu/government-expands-education-for-ukrainian-refugee-children/> [in English].

27. Hungary FM: Government Has Been Defending the Rights of Hungarians in Transcarpathia for Ten Years. (2025). Retrieved from <https://magyarnemzet.hu/english/2025/05/masolat-szijjarto-peter-a-magyar-kormany-tiz-eve-kiall-a-karpataljai-magyarok-jogaiert> [in English].
28. KMKSZ. Retrieved from <https://kmksz.com.ua> [in Hungarian].
29. Külgazdasági és Külügyminisztérium. Retrieved from <https://kormany.hu/kulgaszdasagi-es-kulugyminiszterium> [in Hungarian].
30. Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.). Retrieved from <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100425.atv> [in Hungarian].
31. Mateleshko, Yu. (2023). Poland's and Hungary's soft impacts on Ukraine: common and distinguishing characteristics. *Scientific Journal of Polonia University*, 58(3), 263–268. <https://doi.org/10.23856/5837> [in English].
32. Orbán to Ukraine: give Hungarians autonomy. (2014). Retrieved from <https://www.politico.eu/article/orban-to-ukraine-give-hungarians-autonomy/> [in English].
33. People in Many Countries Consider the U.S. an Important Ally; Others See It as a Top Threat. (2025). Retrieved from <https://www.pewresearch.org/global/2025/07/08/people-in-many-countries-consider-the-u-s-an-important-ally-others-see-it-as-a-top-threat/> [in English].
34. PM Orbán: Ukraine would not last a day without the West. (2025). Retrieved from <https://abouthungary.hu/news-in-brief/pm-orban-ukraine-would-not-last-a-day-without-the-west> [in English].
35. PM Orbán: We do not want to shed blood for Ukraine, we will not go to war. (2024). Retrieved from <https://abouthungary.hu/news-in-brief/pm-orban-we-do-not-want-to-shed-blood-for-ukraine-we-will-not-go-to-war> [in English].
36. Regional Refugee Response for the Ukraine Situation. Hungary. January — June 2024. Retrieved from <https://data.unhcr.org/en/documents/download/110438> [in English].
37. Ryabinin, Ye. (2018). Hungarian Exogenous Influence on the Separatism Movement in Transcarpathian Region. *Strategic Priorities*, 1(46), 79–83 [in English].
38. Semjén: Az autonómia nemcsak cél, jövőkép is. (2017). Retrieved from [https://hirtv.hu/ahirtvhirei\\_adattar/semjen-az-autonomia-nemcsak-cel-hanem-jovokep-is-1391076](https://hirtv.hu/ahirtvhirei_adattar/semjen-az-autonomia-nemcsak-cel-hanem-jovokep-is-1391076) [in Hungarian].
39. State Secretary: Hungary has provided 98.5 billion HUF to Ukraine since start of war. (2024). Retrieved from <https://abouthungary.hu/news-in-brief/state-secretary-hungary-has-provided-98-5-billion-huf-to-ukraine-since-start-of-war> [in English].
40. Szabo, M. (2018). Ukrainian Students in Hungary: Policies of Engagement, Integration, Students' Motivation and Plans. *Cedos*. Retrieved from <https://cedos.org.ua/en/researches/ukrainiski-studenty-v-uhorshchyni-polityky-zaluchennia-intehratsii-ta-motyvatsiia-i-plan-y-studentiv/> [in English].
41. The Soft Power 30. Overall Ranking by Portland. Retrieved from <https://softpower30.com/> [in English].
42. Walker, C., & Ludwig, J. (2017). From 'Soft Power' to 'Sharp Power': Rising Authoritarian Influence in the Democratic World. *National Endowment for Democracy*. Retrieved from <https://www.ned.org/wp-content/uploads/2017/12/Introduction-Sharp-Power-Rising-Authoritarian-Influence.pdf> [in English].